

Státní správa a samospráva

Veřejná správa – účelově zaměřený systém, vybudovaný za účelem zabezpečení činnosti výkonné moci ve státě, zabezpečení veřejné správy

Veřejnou správu pak můžeme dělit na: státní správu a samosprávu. Státní správa je vykonávána státem, samospráva potom veřejnoprávními korporacemi, které můžeme dále dělit na územní samosprávu a zájmovou samosprávu.

Veřejná správa – státní správa
– samospráva – územní – obce, kraje
– zájmová – např. profesní komory (lékařská, advokátní apod.)

Státní správa - organizující a mocensko-ochrannou činností státu, která v sobě spojuje jednak prvky klasického řízení a dále prvky regulace. Řízení zajišťuje dosažení zamýšleného nenáhodného stavu v souladu s vytýčeným cílem, posláním regulace je udržení žádoucího stavu v určitých mezích, resp. obnovení předchozího stavu, který byl nežádoucím způsobem narušen.

Státní správa má podzákonný a nařizovací charakter, jedním z hlavních cílů je provádění zákonů, jejichž meze nesmí být překračovány.

Vrcholným orgánem státní správy je vláda, která má postavení orgánu státní správy s všeobecnou působností. Ústava vládu charakterizuje jako vrcholný orgán výkonné moci. Vláda se skládá z předsedy, místopředsedů a jednotlivých ministrů.

a) Ústřední orgány státní správy – ministerstva a jiné ústřední orgány

Na jednotlivých úsecích státní správy působí ústřední orgány státní správy, a to jednak ministerstva, jednak další ústřední orgány státní správy.

Rozdíl: jestli je nebo není v čele ministr.

úprava – zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky – zde je vymezen okruh působnosti jednotlivých ministerstev a úřadů. Příklady ústředních orgánů, v jejichž čele **nestojí** ministr:

- a) Český statistický úřad
- b) Český úřad zeměměřický a katastrální
- c) Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- d) Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- e) Národní bezpečnostní úřad
- f) Energetický regulační úřad ad.

b) Územní správa – obce, kraje

Vzhledem k tomu, že veškerou veřejnou správu nelze logicky realizovat z jednoho místa, tj.z centra, je výkon veřejné správy strukturován, a to vždy v návaznosti na konkrétní územně správní členění státu. Vedle ústřední správy tak existuje ještě územní správa, kterou se rozumí veškeré nižší úrovně správy než je úroveň ústřední. **Územní správa je v našich současných podmínkách představována jednak místní úrovní organizace veřejné správy**

– tzn. obcemi a dále tzv. územní správou na krajské úrovni – tzn. vyššími územními samosprávnými celky. Činnost okresních úřadů byla ukončena k datu 31. 12. 2002

c) Územně dekoncentrované orgány státní správy

Územní správa je pak doplňována ještě tzv. územně dekoncentrovanými orgány státní správy, což jsou specializované orgány přímo odvozené od některých ústředních orgánů státní správy. **Tyto orgány se specializují jen na některý úsek státní správy.** Zřizují se v případech, kdy vzhledem k jejich úzce specializované působnosti by jim nebylo dobře možné vykonávat krajskými úřady a kdy jim současně není možné vykonávat samotnými ústředními orgány státní správy v centru.

V současné době se jedná např. o okresní správy sociálního zabezpečení, finanční úřady, úřady práce, orgány specializovaných státních inspekcí (např. obchodní), celní úřady atd.

Obce jako základní jednotky územní samosprávy

- samosprávné postavení obcí jako veřejnoprávních korporací územní samosprávy se v naší historii datuje poprvé rokem 1849, kdy bylo zakotveno tzv. prozatímním obecním zákonem. Obecní samospráva se potom u nás v nejrůznějších podobách uplatňovala až do roku 1945, od kdy byla nahrazena činností národních výborů, které měly postavení orgánů státní moci a státní správy v místech. Ty vyvíjely svoji činnost až do sklonku roku 1990, kdy dochází k faktickému obnovení postavení obcí na samosprávných principech

zákon o obcích z roku 1990 byl nahrazen **zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (ZO)**; samostatnou právní úpravu má potom hlavní město Praha, v současnosti je touto úpravou **z. č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze**

- podle § 1 ZO

§ 1

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.

§ 2

(1) Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících.

(2) Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

Z toho vyplývá, že obec má jednak **osobní základ** – ten tvoří občané, kteří mají na území obce trvalý. Tito občané mohou v případě, že dosáhli věku 18 let, volit a být voleni do zastupitelstva obce a rozhodovat v místním referendu. To se týká nejen českých občanů, nýbrž i občanů ostatních států Evropské unie

Dále má obec **základ územní** – obce musí respektovat režim katastrálních území a musí tak být tvořeno buď jedním nebo několika souvisejícími územími. Obce se mohou jednak slučovat, to na základě rozhodnutí jejich zastupitelstev, nebo rozdělovat, to však jen na základě rozhodnutí občanů v místním referendu.

Vedle toho má samospráva obcí i **základ ekonomický**, v jehož rámci obec hospodaří samostatně se svým majetkem.

Obce jsou při výkonu místní správy povolány k plnění úkolů, které jsou vymezeny rámcem tzv. působnosti obce. **Působností obce se rozumí právně vymezený okruh společenských vztahů, předmět, obsah a rozsah činností, v nichž obec realizuje svoji pravomoc (pravomoc – souhrn oprávnění, jimiž je obec vybavena, a právních povinností, jež jsou obci uloženy, pro potřeby plnění úkolů obce).**

Působnost může být dvojího druhu – jednak samostatná, jednak přenesená.

U **samostatné působnosti** hovoříme o klasické obecní samosprávě či samostatné působnosti obce, v jejímž rámci obec spravuje svoje záležitosti samostatně, přičemž je vázána jen zákonem a obecně závaznými právními předpisy, vydanými ústředními orgány k jejich provedení. **V tomto případě nejde o státní správu, nýbrž o správu plně příslušející obcím jako veřejnoprávním korporacím.**

SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST OBCE

DÍL 1

§ 35

(1) Do samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou zákonem svěřeny krajům nebo pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům jako výkon státní správy...

(2) Do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102 /pravomoci zastupitelstva obce a rady/, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

§ 35a

(1) Obec může pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce, pokud zákon nestanoví jinak.

(2) Obce mohou zřizovat obecní policii. Zřízení a činnost obecní policie upravuje zvláštní zákon. 13a)

Zákonem zmiňované právnické osoby a organizační složky obce v praxi bývají školy, muzea, ústavy sociální péče...

U **přenesené působnosti** jde o výkon státní správy, ovšem o takový výkon, který stát nerealizuje přímo, svými orgány, nýbrž nepřímo, a to prostřednictvím obcí a jejich orgánů. **Přenesená působnost zahrnuje státní správu, u které stát sice vychází z toho, že patří jemu, ale jejíž bezprostřední výkon považuje za vhodné svěřit obcím jako představitelům místní samosprávy.**

Z hlediska výkonu přenesené působnosti jsou obce řazeny do tří kategorií:

- a) obce s běžnými obecními úřady,

- b) obce s pověřeným obecním úřadem,
- c) obce s rozšířenou působností.

Podle toho, o jaký typ obce se jedná, je jim v rámci přenesené působnosti svěřena různě rozsáhlá agenda. V příslušných zákonech upravujících oblast státní správy je potom uvedeno, pod který úřad daná činnost spadá.

Obcí je (údaj z roku 2004) v ČR cca 6300, obcí s pověřeným obecním úřadem 383, obcí s rozšířenou působností 205.

Které obce jsou obcemi s pověřeným obecním úřadem a obcemi s rozšířenou působností stanovuje zvláštní zákon č. 314/2002 Sb., a to ve svých přílohách jedna a dva.

Zákon o obcích v § 3 určuje, která obec je městem:

§ 3

(1) Obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

(2) Obec je městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

Pro města platí shodná pravidla jako pro obce, postavení města má spíše symbolický charakter...

Specifickou úpravu však mají tzv. statutární města (momentálně jich je 23):

§ 4

(1) Statutárními městy jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná a Mladá Boleslav.

(2) Území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy.

Rozhodnout o členění na obvody či části může zastupitelstvo města. Městské obvody nebo části mají svěřenou působnost realizovanou vlastními orgány, avšak samy o sobě nejsou právními osobami, jsou vždy součástí daného města a disponují jen působností odvozenou od působnosti města jako celku.

Označení městská část a městský obvod jsou zcela rovnocenné, např. Statutární město Brno zvolilo označení městské části, naproti tomu Statutární město Ostrava označení městské obvody.

Vnitřní poměry ve věcech správy jsou vždy konkretizovány příslušnou obecně závaznou vyhláškou, která se zpravidla nazývá **Statut**.

Specifikum postavení statutárních měst se odráží i v pojmovém označení příslušných orgánů: primátor (namísto starosta), magistrát (namísto obecní, resp. městský úřad).

Orgány obce:

- a) zastupitelstvo obce – je nejvyšším samosprávným orgánem obce, od něhož je odvozeno postavení dalších orgánů obce, vykonává nejdůležitější pravomoci v oblasti samostatné působnosti obce – viz § 84 ZO
Zasedání jsou veřejná, konají se nejméně jedenkrát za tři měsíce
- b) rada obce – je výkonným orgánem pro oblast samostatné působnosti obce, až na výjimky stanovené zákonem jí nepřísluší rozhodovat v oblasti přenesené působnosti. Zasedání jsou neveřejná. Pravomoci - § 102
- c) starosta – orgán obce, který ji reprezentuje navenek a plní další úkoly stanovené zákonem o obcích. Starostu volí zastupitelstvo ze svých členů a jemu je starosta také ze své činnosti odpovědný; pravomoci - § 103.
- d) obecní úřad – je orgánem obce úředního typu, kterému přísluší zabezpečovat plnění úkolů obce úředního charakteru, a to jak v oblasti samostatné, tak v oblasti přenesené působnosti, Obecní úřad se člení na odbory a oddělení, z personálního hlediska je tvořen starostou, místostarostou a dalšími zaměstnanci obce
- e) tajemník – u obcí s roz. a pov. – zodpovědný za plnění úkolů v samostatné i přenesené působnosti.

Kraje jako tzv. vyšší územní samosprávné celky

- právní úprava – zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- rovněž i kraje mají osobní, územní a ekonomický základ

Samostatná působnost – péče o komplexní rozvoj, zejména o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů, především o uspokojování potřeby ochrany a rozvoje zdravých životních podmínek, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.

Rovněž i kraj může zřizovat právnické osoby a organizační složky (např. střední školy).

Přenesená působnost – ve věcech, které stanoví zákon.

Orgány kraje – zastupitelstvo kraje, rada kraje, hejtman kraj, krajský úřad

Správní řízení

Definice:

Proces aplikace správního práva hmotného, jehož výsledkem je vydání správního aktu, ve kterém se rozhoduje o právech a povinnostech fyzických nebo právnických osob, nebo vydání rozhodnutí, v nichž se prohlašuje, že určitá osoba práva nebo povinnosti má či nemá.

Je to zákonem upravený postup správního orgánu, účastníků řízení a jiných osob na řízení zúčastněných při vydávání, přezkoumávání a nuceném výkonu individuálního správního aktu.

Typickým správním aktem je rozhodnutí, kterým se zakládají, mění nebo ruší práva a povinnosti jmenovitě určené osoby.

Prostřednictvím správního řízení správní orgány zajišťují plnění veřejné správy.

Prameny správního práva:

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

Zákon č. 339/1992 Sb., o správě daní a poplatků

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Správní řízení obecné X zvláštní

Správní řád se vztahuje na postup správního orgánu, aniž by to bylo nutno výslovně uvádět – upravuje tzv. **správní řízení obecné** – viz § 1 správního řádu:

§ 1

(1) Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků¹⁾ a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (dále jen "správní orgán").

(2) Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.

Může existovat **odlišná úprava upravená ve zvláštních právních předpisech** (zvláštní správní řízení), přičemž mohou nastat v zásadě dvě situace:

a) zvláštní zákon obsahuje pouze určité odchylky a zbytek řízení se řídí obecnou úpravou správního řádu

Př. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích:

§ 51

Obecné ustanovení

Není-li v tomto nebo jiném zákoně stanoveno jinak, vztahují se na řízení o přestupcích obecné předpisy o správním řízení. 13)

b) zvláštní zákon obsahuje komplexní právní úpravu, správní řád se nepoužije
Př. daňový řád

Zásady správního řízení:

zásada legality – správní orgán vyvíjí činnost jen na základě zákona, postup musí být v souladu s právními předpisy

zásada materiální pravdy – povinnost správního orgánu zjistit stav věci, o kterém nejsou pochybnosti, rozhodnutí správního orgánu vychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci, správní orgán není vázán návrhy účastníků, příp. jejich shodným tvrzením

zásada rychlosti a hospodárnosti – zbytečné průtahy v řízení či zbytečné zatěžování účastníků lze kvalifikovat jako nesprávný úřední postup

zásada ochrany veřejného a jiného obecného zájmu

zásada ochrany práv a zájmů adresátů veřejné správy

zásada součinnosti správních orgánů s účastníky řízení

Všechny tyto zásady musí být v rovnováze a uplatňovány současně, s hledáním optimálního řešení.

Dále viz konkrétní ustanovení správního řádu:

Vedení řízení

pojmy:

- a) spis a jeho obsah - § 17
- b) protokol - § 18

Doručování

doručování fyzickým osobám:

komu může být doručeno písemnost do vlastních rukou a komu ostatní písemnosti

uložení písemnosti - § 23

fikce doručení - § 24 odst. 1

doručování veřejnou vyhláškou; úřední deska - § 25, 26

Účastníci řízení

účastníci řízení – § 27

zastoupení – na základě zákona a opatrovnictví - § 32

- na základě plné moci - § 33

Podání

Náležitosti podání, způsoby podání (ústně, písemně, elektronicky...) - § 37

Počítání času

Určení počátku lhůty, konec lhůty, zachování lhůty při učinění podání k poštovní přepravě poslední den - § 40

Průběh správního řízení

Zahájení řízení a) na žádost, b) z moci úřední - § 44, 46; náležitosti žádosti – § 45 odst 1

Dokazování – druhy důkazů (listinou, ohledáním, svědeckou výpovědí, znaleckým posudkem) - § 51 a následující

Zajištění účelu a průběhu řízení – předvolání, předvedení, pořádková pokuta, vykázání - § 58 a následující

Rozhodnutí – části (výroková část, odůvodnění, poučení) - § 68

Lhůty pro vydání rozhodnutí - § 71

Právní moc rozhodnutí - § 73

Ochrana před nečinností správního orgánu - § 80

Odvolání

náležitosti (§ 82), odvolací lhůta (§ 83 odst. 1), odkladný účinek odvolání (§ 85), tzv. autoremedura (§ 87)

Obnova řízení – podmínky a lhůta pro podání žádosti (§ 100 odst. 1 a 2)

Rozklad – proti rozhodnutí, které vydal úřad, který již nemá žádný nadřízený orgán (např. ministerstvo), se nepodává odvolání, ale tzv. rozklad, o něm rozhoduje vedoucí tohoto úřadu (např. ministr) - § 152

Stížnost - § 175

Správní soudnictví – každé správní rozhodnutí je přezkoumatelné soudem, pokud zákon nestanoví jinak; v první instanci rozhodují krajské soudy, vrcholný orgán Nejvyšší správní soud

Trestní právo

- nový trestní zákoník (zákon č. 40/2009 Sb.) nahradil zákoník ze 60. let

Základní pojmy trestního práva, přečin a zločin, trestní odpovědnost, znaky trestného činu, druhy trestů

§ 13

Trestný čin

(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

§ 14

Přečiny a zločiny

(1) Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.

(2) Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

(3) Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

Díl 2

Zavinění

§ 15

Úmysl

(1) Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel

a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo

b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.

(2) Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.

§ 16

Nedbalost

(1) Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

a) věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo

b) nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

(2) Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.

§ 25

Věk

Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný.

§ 26

Nepříčetnost

Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.

§ 27

Zmenšená příčetnost

Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu měl podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, je zmenšeně příčetný.

Skutková podstata trestného činu = soubor znaků každého trestného činu

- znaky skutkové podstaty

- a) objekt trestného činu – společenský zájem chráněný zákonem
- b) objektivní stránka trestného činu – jednání, následek, příčinná souvislost mezi nimi
- c) subjekt trestného činu – pachatel (dosáhl věku 15 let a byl v okamžiku spáchání trestného činu příčetný)
- d) subjektivní stránka trestného činu – zavinění: úmysl, nedbalost (viz výše)

- příčetnost – rozumová a volní složka

Trestní sankce

- trestními sankcemi jsou tresty a ochranná opatření.

Druhy trestů a výjimečný trest

§ 52

Druhy trestů

(1) Za spáchané trestné činy může soud uložit tresty

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění.

(2) Trestem odnětí svobody se rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak,

- a) nepodmíněný trest odnětí svobody,
- b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,
- c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

(3) Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest (§ 54).

(...)

§ 54

Výjimečný trest

(1) Výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad **dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí**. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje.

(2) Trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let může soud uložit pouze tehdy, jestliže závažnost zvlášť závažného zločinu je velmi vysoká nebo možnost nápravy pachatele je obzvláště ztížena.

Vybrané skutkové podstaty

HLAVA IV

TRESTNÉ ČINY PROTI RODINĚ A DĚTEM

§ 196

Zanedbání povinné výživy

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze, nebo
- b) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

§ 197

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196) zaniká, jestliže trestný čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek.

(...)

§ 199

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo

b) smrt.

Trestní právo procesní – trestní řízení

- orgány činné v trestním řízení:

a) policie ČR

b) státní zastupitelství

c) soud

- řízení se dělí do několika fází (přípravné řízení, trestní stíhání, pojmy obviněný, obžalovaný...)

- soud zpravidla rozhoduje rozsudkem, v některých případech může rozhodnout bez nařízení hlavního líčení tzv. trestním příkazem, proti němu je možno do 8 dnů podat odpor. Pokud byl odpor proti trestnímu příkazu podán, trestní příkaz se ruší a soud nařídí hlavní líčení.

Soudnictví ve věcech mládeže

- oblast upravuje stejnojmenný zákon z roku 2003

§ 2

Vymezení některých pojmů

Podle tohoto zákona se rozumí:

a) protiprávním činem provinění, trestný čin nebo čin jinak trestný,

b) mládeží dětí mladší patnácti let a mladiství,

c) dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovršil patnáctý rok věku,

d) mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku,

6

Provinění

(1) Trestný čin 3) spáchaný mladistvým se nazývá provinění.

(2) Čin, jehož znaky jsou uvedeny v trestním zákoně, není proviněním, jestliže je spáchan mladistvým a stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost je malý.

(3) Nestanoví-li tento zákon jinak, platí pro posouzení provinění spáchaného mladistvým trestní zákon.

§ 10

Druhy opatření

(1) Mladistvému lze uložit pouze tato opatření:

a) výchovná opatření,

- b) ochranná opatření a
- c) trestní opatření.

(...)

(2) Výchovnými opatřeními jsou

- a) dohled probačního úředníka,
- b) probační program,
- c) výchovné povinnosti,
- d) výchovná omezení,
- e) napomenutí s výstrahou.

§ 21

Druhy ochranných opatření

(1) Ochrannými opatřeními jsou ochranné léčení 8), zabezpečovací detence 8a), zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty 9) a ochranná výchova. Jejich účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před pácháním provinění mladistvými.

§ 24

Druhy trestních opatření

(1) Za spáchané provinění může soud pro mládež mladistvému uložit pouze tato trestní opatření:

- a) obecně prospěšné práce,
- b) peněžitá opatření,
- c) peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu,
- d) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- e) zákaz činnosti,
- f) vyhoštění,
- g) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmínečné odsouzení),
- h) odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem,
- i) odnětí svobody nepodmínečné.

§ 31

Odnětí svobody

(1) Trestní sazby odnětí svobody stanovené v trestním zákoně se u mladistvých snižují na **polovinu, přičemž však horní hranice trestní sazby nesmí převyšovat pět let** a dolní hranice jeden rok.

(2) Nepodmínečné odnětí svobody může soud pro mládež mladistvému uložit jen tehdy, jestliže by s ohledem na okolnosti případu, osobu mladistvého nebo předchozí použitá opatření uložení jiného trestního opatření zjevně nepostačovalo k dosažení účelu tohoto zákona.

(3) V případě, že mladistvý spáchal provinění, za které trestní zákon ve zvláštní části dovoluje uložení výjimečného trestu, a že stupeň nebezpečnosti takového provinění pro společnost je vzhledem k zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu nebo k zvlášť zavrženíhodné pohnutce nebo k zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku mimořádně vysoký, může soud pro mládež uložit mladistvému odnětí svobody **na pět až deset let**, má-li za to, že by odnětí svobody v rozmezí uvedeném v odstavci 1 k dosažení účelu trestního opatření nepostačovalo.